

JOGSZABÁLY ÁLTAL KÖTELEZŐVÉ TETT BIZTONSÁGI ELEMZÉS JOGI VÉDELME

SZJSZT-08/2016/02

A megkereső nyomozhatóság által feltett kérdés

1. *A sértett szerint a vagyoni hátrány egyrészt a megkeresések elmaradásából származó elmaradt vagyoni hátrányból, másrészt a SKET elkészítéséhez használandó szoftver után járó elmaradt jutalékból tevődik össze.*

Az ügyességgel történő egyeztetés alapján – az SZJSZT 08/2016 számú szakvéleményében foglaltak alapján – szükségessé vált a szakértői testület nyilatkozatának beszerzése az alábbiak vonatkozásában.

Az egyes szövegrészek jogosulatlan átvételével kapcsolatban milyen tényezőket, adatokat lehet figyelembe venni a vagyoni hátrány megállapításánál: van-e a kérdés kapcsán valamilyen kialakult gyakorlata, eseti döntése a szakértői testületnek (pl. mint a szoftverek körében, vagy az SZJSZT-37/2007/01 számú szakvéleményében).

Az eljáró tanács szakértői véleménye

Tekintettel arra, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást ...”, az eljáró tanács a megkeresés, illetve a megkereséshez csatolt adathordozón található, érzékelhetően nem a teljes nyomozati anyagot tartalmazó elektronikus dokumentumok alapján hozta meg szakvéleményét.

Előzmények

1.1. A jelen megkeresés alapjául szolgáló alapügy szerzői jogi vetületeit ezt megelőzően két alkalommal tárgyalta a Szerzői Jogi Szakértői Testület. Először 2007-ben, amikor egy magánmegkeresés alapján abban kellett a testületnek állást foglalnia, hogy egy biztonsági elemzési folyamat mely elemei tekinthetők a szerzői jog szempontjából védett alkotásnak. A 2007-ben eljáró tanács szakvéleményét az SZJSZT-15/2007/1 számú szakvéleményében rögzítette. Az eljáró tanács szakvéleményében kimondta, hogy a „*biztonsági elemzés / biztonsági jelentés mind a tényanyag felkutatása és prezentálása, mind az írásba foglalás terén kellően széles alkotói mozgásteret biztosít ahhoz, hogy a szerzői jogi védelem megállapítható legyen – szakirodalmi műként*”.

1.2. Az SZJSZT második alkalommal 08/2016 számú szakvéleményében foglalkozott az alapüggyel, ezúttal a Nemzeti Adó- és Vámhivatal megkeresésére. Bár ez a szakvélemény nem tekinthető az SZJSZT-15/2007/1 számú szakvélemény kiegészítésének, az utóbbi szakvéleményt hozó eljáró tanács a korábbi szakvéleményt megerősítette. Az eljáró tanács részletesen rögzítette, hogy megvizsgálta „*a cég1 által a cég2-nek – 2007. augusztus 3-i dátummal készített – Felülvizsgálat eredményeként módosított biztonsági elemzés című (a továbbiakban: eredeti mű) dokumentumot, és megállapította, hogy az egészében egyéni, eredeti jelleggel rendelkezik, ebből következően annak szerzőjét a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 1. § (3) bekezdése alapján szerzői jogi védelem illeti meg.*”

1.3. A hivatkozott 08/2016 számú szakvéleményben az eljáró tanács részletesen elemezte (lásd szakvélemény 2.1. pontja), hogy az eredeti műből átvett egyes szövegelemek közül melyek felhasználásához szükséges az eredeti szerzők előzetes engedélye, illetve díjfizetés. A vizsgálat alapján az eljáró tanács három olyan szövegrészt (16. oldal 2.4.1 pont Meteorológiai jellemzők; 37. oldal 7. Fejezet; 84. oldal 7.6.1. pont Társadalmi kockázat meghatározása) azonosított, amely többszörözéséhez a felhasználónak előzetes engedélyt kellett volna kérnie.

1.4. Az SZJSZT-08/2016 számú szakvéleményt hozó tanács számára a megkereső újabb olyan kérdéseket fogalmazott meg, melyek az eredeti megkeresés tárgyától eltértek, ezért szükségessé vált a hivatkozott szakvélemény kiegészítése.

2.1. A sértett álláspontja az eljárás során mindvégig az volt, hogy azzal, hogy a gyanúsított nem kért engedélyt, az eredeti mű felhasználásával vagyoni hátrányt okozott a sértettnek. E hátrány – sértett álláspontja szerint – két tényezőből áll össze: részint további biztonsági elemzések elkészítésére irányuló megrendelések elmaradásából, másrészt pedig a SKET-ek elkészítéséhez használandó szoftverek után járó elmaradt jutalékból. E vagyoni hátrányt – az eljáró tanács számára átadott, az ügyészség 2015. december 1. napján kelt nyomozást megszüntető határozata szerint – a sértett 11 586 000 forintban határozta meg, melyből 5 000 000 Ft a megrendelések elmaradásából származó elmaradt vagyoni előny, 6 586 000 Ft pedig az SKET-ek elkészítéséhez használandó DNV szoftver utáni elmaradt jutalék. A szakvélemény jelen kiegészítésére irányuló megkeresés 2. bekezdése („*A sértett szerint...*”) arra utal, hogy sértett ezen álláspontját fenntartja.

2.2. Az SZJSZT-08/2016 számú szakvéleményben feltett kérdések a hivatkozott *szoftvert* teljesen figyelmen kívül hagyták, azzal összefüggésben egyetlen kérdést sem fogalmazott meg a kirendelő, ebből adódóan pedig azzal kapcsolatban az eljáró tanács nem fogalmazott meg véleményt. Az eljáró tanács emlékeztet arra, hogy az ügyészség már hivatkozott határozata

szerint nem volt megállapítható, hogy a hivatkozott szoftvert ki vagy kik használták fel jogosulatlanul. Az említett iratokból annyi olvasható ki, hogy ismeretlen személy(ek) a szoftver jogosulatlan futtatásával, esetleg az engedélyt meghaladó mértékű felhasználásával jutottak a SKET elkészítéséhez szükséges adatokhoz hozzá (lásd a hivatkozott irat 13. oldalát).

2.3. Ahogy arra korábban az eljáró tanács már hivatkozott, a rendelet 8. § (1) bekezdése szerint kizárólag „*a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást ...*”, az eljáró tanács tehát kizárólag a számára átadott okiratokból indulhatott ki.

2.4. Kétségtelen, hogy ha egy vállalkozás egy szoftver terjesztésére egy földrajzi régióban – esetleg kizárólagos – jogot szerez, úgy számára a szoftver jogosulatlan felhasználása vagyoni hátrányt keletkeztet, hiszen a jogsértő felhasználó nem szerzi meg a szoftver felhasználási jogait. Ez – a felhasználónál keletkező – vagyoni hátrány azonban csak akkor azonos a szerzői jogi jogsértéssel keletkeztetett vagyoni hátránnyal, ha a jogsértő olyan kizárólagos vagyoni jogot sértett meg, amely belül esik a felhasználó (jelen ügyben: a sértett) által jogszerűen gyakorolható felhasználási jogok halmazán. A szoftveriparban széles körben alkalmazott gyakorlat szerint a szoftver eredeti szerzői jogi jogosultja (az előállító) a szoftver terjesztésére, esetleg *lehívásra történő hozzáférhetővé tételére (internetes felhasználásra)* vonatkozó jogokat adja át annak a vállalkozásnak, amely egy földrajzi területen a szoftver értékesítésére jogot szerez. A terjesztési jog terjedelmét az Szjt. 23. § (1) bekezdése határozza meg, amely szerint a terjesztés a mű eredeti példányának vagy többszörözött példányainak a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele forgalomba hozatallal vagy forgalomba hozatalra való felkínálással.

2.5. Az eljáró tanács számára átadott iratok szerint a szoftver vonatkozásában fel sem merült, hogy valaki a szoftverre vonatkozó terjesztési jogot megsértette volna, az ügy irataiban a szoftver jogosulatlan többszörözése (Szjt. 18. §), illetve nyilvános előadása („futtatás”; Szjt. 24. §) merült fel. Bár az eljáró tanács a szoftver gyártója és a sértett közötti felhasználási szerződést nem ismerhette meg, az általános iparági gyakorlat szerint egy szoftver terjesztésére irányuló felhasználási szerződés a szoftver többszörözésére, illetve annak nyilvános előadására nem terjed ki. Mindebből arra kell következtetni, hogy a sértett oldalán jelentkező vagyoni hátrány nem konvertálható szerzői jogi kárrá, ha a sértett – származékos – vagyoni jogait a gyanúsított egyébként nem sértette meg, a másik oldalról azonban beszámítandó az eredeti szerzőt ért vagyoni hátrány. Ez utóbbi vonatkozásban az eljáró tanács számára átadott iratok nem tartalmaztak adatot.

2.6. Az eljáró tanács jelezni kívánja, hogy az előzőeken túl ahhoz, hogy az elszenvedett vagyoni hátrálynak büntetőjogi relevanciája is legyen, az is szükséges, hogy a jogosulatlan felhasználást elvégző személyt az eljárás megállapítsa. Az eljáró tanács számára átadott iratok a szoftver vonatkozásában azonban nem állapítják meg sem a jogsértő felhasználás pontos jellegét, sem pedig azt a személyt, aki e jogsértést elkövette.

2.7. Az eljáró tanács a továbbiakban a szoftverrel kapcsolatos vagyoni hátrányt a fenti okokból figyelmen kívül hagyta, vizsgálatát a szakirodalmi mű részletének jogosulatlan felhasználására korlátozta.

3.1. A Szerzői Jogi Szakértői Testületnek nincsen olyan szakvéleménye, állásfoglalása, illetve módszertana, amely alapján a jogosulatlan felhasználással okozott vagyoni hátrány összegszerűségét általában meg lehetne állapítani. Ahogyan arra a megkeresésben is hivatkozott SZJSZT-37/2007/1 számú szakvéleményben is felhívott SZJSZT-15/2000 szakvélemény rögzíti, *„a szerzői jog ... megsértése által a szerzőnek ... okozott vagyoni hátrány eltérő módon számítható ki a különböző műtípusonként”* és felhasználási módonként. A vagyoni hátrány megállapításának módszertanát az SZJSZT csak egyes különös műtípusok – így elsősorban a szoftverek – vonatkozásában dolgozta ki (például SZJSZT-29/2005). Ennek oka, hogy a szoftverek értékesítési gyakorlata nagyfokú egységességet mutat világszerte, a szoftverekkel jelentős és jól áttekinthető kis- és nagykereskedelmi forgalmat bonyolítanak a jogosultak, ebből következően pedig kialakulnak olyan általánosan érvényesülő magatartási formák, amelyekre a szakértő testület támaszkodhat.

3.2. A jelen alapügyhöz hasonló, szakirodalmi műnek minősülő alkotások felhasználása a fentiekkel szemben nem tekinthető sem tömegesnek, sem pedig egységesnek, ezért az SZJSZT a vagyoni hátrány megállapítására vonatkozó általános módszertant nem dolgozott ki. Az előző megállapítás különösen igaz az olyan felhasználásokra, amikor egy szakirodalmi műből terjedelmileg sem jelentős, továbbá egymással össze nem függő részleteket emelnek át egy más műbe.

3.3. Bár az eljáró tanács rendelkezésére álló adatok alapján a konkrét ügyben a vagyoni hátrány nem állapítható meg egzakt módon, az eljáró tanács azon szempontokat összegyűjtötte, amelyeket a vagyoni hátrány megállapítása során figyelembe kell venni.

3.4. Bár a megkeresés erre külön nem tér ki, az eljáró tanács szükségesnek tartja kiemelni, hogy 2013. július 1., vagyis az új Btk. hatálybalépése óta a szerzői jogok megsértésével okozott kisértékű, százezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrány már nem bűncselekménynek, hanem szabálysértésnek minősül. A Btk. rendelkezései szerint az elbíráláskor

hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni akkor, ha az elbíráláskor hatályban lévő szabályozás szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy az enyhébben bírálendő el. Erre is tekintettel az eljáró tanács elsősorban arra törekedett, hogy az okozott vagyoni hátrány nagyságrendje megállapíthatóvá váljon.

3.5. A vagyoni hátrány megállapítása során elsőként azt a jogdíjat kell figyelembe venni, amelyet a (jogsértő) felhasználó akkor fizetett volna, ha a felhasználáshoz a jogosulttól a szerzői jogi szabályoknak megfelelően engedélyt kért volna. Az eljáró tanács szakvéleményében összesen három, darabonként, illetve összesítve sem jelentős terjedelmű olyan szöveget azonosított, amely többszörözéséhez engedélyt kellett volna kérni.

3.6. Az eljáró tanács úgy látja, hogy konkrét esetben a hivatkozott részek jogosítatlan többszörözésével okozott vagyoni hátrány nem haladja meg azt a díjat, ami az eredeti műre vonatkozó *szerzői jogdíj* terjedelmileg arányos részével azonos. Az eljáró tanács e körben jelzi, hogy külön vizsgálatnak kell megállapítania, hogy a sértettel az eredeti mű elkészítésére irányuló szerződésben kikötött díj *egésze*, vagy annak csupán *egy része* tekinthető szerzői jogdíjnak. Az általános gyakorlat szerint a megrendelésben kikötött díj a szerzői jogdíjat és a tanulmány elkészítésével összefüggő, megbízási jellegű díjat összevontan tünteti fel.

3.7. A szerzői jogok megsértésével összefüggő vagyoni hátrány megállapítása során az elmaradt vagyoni előnyt, vagyis a konkrét ügyben az elmaradt megrendelések értékét is figyelembe kell venni. Az elmaradt haszon beszámíthatósága mögött az a megfontolás áll, hogy a jogsértő művek, illetve példányok akadályozzák a jogszerű példányok értékesítését. Ebből következően az elmaradt haszon vizsgálata során megfelelően értékelni kell azt a körülményt, hogy az eredeti mű terjedelméhez viszonyítva nem jelentős a jogosulatlanul átvett részek terjedelme, ezek a részletek továbbá nem tekinthetőek az eredeti mű eszenciájának sem, a tanulmány egésze szempontjából kevéssé jelentős szövegekről van szó. Ebből következően pusztán a megjelölt részek jogosulatlan átvételéből nem lehet arra következtetni, hogy a gyanúsított által készített tanulmányok e részek nélkül ne lettek volna elkészíthetőek, vagyis a megrendelést kizárólag a sértett kaphatta volna meg. Másként kifejezve, az engedély nélküli felhasználással létrehozott tanulmányok összességében nem konkurálnak az eredeti művel, azok nem helyettesíthetik egymást.

3.8. Az eljáró tanács e körben kiemeli, hogy az elmaradt vagyoni előny megállapítása során részint a jogsértő által ténylegesen realizált bevételeket, másrészt az azzal szembeállítható költségeket (a jogdíj kivételével) kell figyelembe venni. Az elmaradt vagyoni előny megállapításához szükséges adatokat az eljáró tanács számára átadott iratok nem tartalmazták.

4. Az okozott vagyoni hátrány megállapítása a konkrét eset valamennyi adatát és körülményét figyelembe véve a nyomozóhatóság, illetve az igazságszolgáltatás hatáskörébe tartozik, melyet az eljáró tanács nem vonhat el. Ezzel együtt az eljáró tanács jelzi, hogy álláspontja szerint a fenti szempontokat és a rendelkezésére álló adatokat – ezen belül is elsősorban az eredeti mű, illetve az átvett részek terjedelmét és jellegét – figyelembe véve alappal feltehető, hogy a sértett szerzői jogainak megsértésével okozott vagyoni hátrány nem haladja meg a 100 000 Ft-ot.

Dr. Novák Tamás, a tanács elnöke
Dr. Békés Gergely, a tanács előadó tagja
Dr. Munkácsi Péter, a tanács szavazó tagja

* * *